

**Kris Peeters heeft een oogje op onze stad
over(al)volle bibliotheken
gender: m, v of x?**

studentenblad Universiteit Antwerpen
dwards
nr. 110 | jaargang 16 | mei 2017 | gratis | www.dwards.be

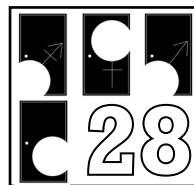
COVER Kris Peeters

In 2018 doet Kris Peeters een gooi naar het burgemeesterschap in Antwerpen. Of de George Clooney van de Wetstraat 't Schoon Verdiep voor zich kan winnen, is nog de vraag, maar de grote plannen schuwt hij alvast niet.

UNIVERSITEIT drukte in de bibliotheek

De start van de examenperiode loopt parallel met de drukte in de Antwerpse universiteitsbib. Gevloek op overvolle zalen en te vroege sluitingstijden ten spijt, doet onze bib het net zo goed als de Leuvense en Gentse equivalenten.

MAATSCHAPPIJ tussen pot en pint

Tegenwoordig wordt er dusdanig gegoocheld met termen als gender en seksualiteit, dat je bijna zou vergeten dat het om mensen gaat. Dringend tijd om terug te keren naar de bron en drie opmerkelijke dames aan het woord te laten.

03 EDITORIAAL de laatste loodjes
De held overwint de laatste obstakels.

10 STUDENT hoogbegaafdheid
Een hoger IQ is niet altijd een zege.

13 TAALPLEZIER dwarswoordzoeker
Puzzelplezier verzekerd.

14 NIEMANDSLAND rollen door landen
Een hoopvolle afsluiter.

16 BLIKOPENER slaaponderzoek
En of slapen belangrijk is!

18 CENTERFOLD graffiti
Hippe kunst in het straatbeeld.

20 ONDERWIJS fraude
Durf jij al eens te spieken?

23 DWARSLIGGER Sean and William
Belgian and not French fries.

27 BETWETER humor
Humor is niet om te lachen.

32 PROFFENPROFIEL Frank Willaert
Frank Willaert *drops the mic.*

34 HET LAATSTE WOORD olifantenpadje
Letterlijk 'van't padje gaan'.

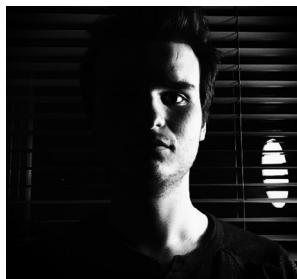
35 POËZIE Gert Vanlerberghe
Terug naar de bron.

36 STRIP Chrostin
Vluchten in de *Sims*.

Staat hier volgend academiejahr jouw artikel?
Mail naar contact@dwars.be

de laatste loodjes

editoriaal

De maand mei luidt het begin in van de laatste zang in het epos van het academiejaar. Het einde is in zicht, maar de protagonist moet nog een laatste obstakel overwinnen. Dat is meestal het grootste en het lastigste van het hele heldendicht, in dit geval de eindexamens. Die barrière staat in de weg van de goede afloop: welverdiende vakantie en eindelijk stressvrije ontspanning. Bij laatstejaarsstudenten lijkt die ontknoping nu nog verder weg, want zij hebben ook nog af te rekenen met de gevaarlijke draak die 'masterproef' heet.

Geen fijne vooruitzichten dus! Daarom nemen sommige personages misschien liever een gemakkelijkere uitweg, maar de wijze strijder weet dat bedrog geen optie is en dat het monster daardoor nog harder terug bijt (p. 20)! Let wel, ongevarend komt de held niet uit de strijd. Listen bedenken om de sluwe monsters te verslaan kost immers tijd, en bovendien moeten die nog ingestudeerd worden.

Dat verstoort de nachtrust, en slaapttekort kan grote gevolgen hebben voor de gezondheid en vooral voor het humeur van de held in kwestie (p. 16).

Maar de held is natuurlijk meer gewoon en met een flinke dosis humor weet hij de situatie te relativiseren (p. 27). Bovendien hangen de afgehakte hoofden van alle monsters die hem ooit durfden uit te dagen als trofeeën aan zijn muur en trots draagt onze held alle littekens van vroegere gevechten op zijn huid. Vol strijd lust vecht de protagonist dus door, klaar voor wat hem te wachten staat: hij heeft met zijn strijdmakers immers samengezeten om een uitgekiende strategie uit te denken (p. 24). Kan hij misschien hier en daar ook een beroep doen op de hulp van de oudergoden, als die hem goed gezind zijn?

Onze held zal er samen met zijn strijdmakers zeker in slagen de scriptiedraak te temmen en de andere examenmonsters te overwinnen. In een modern heldendicht sterft de protagonist immers niet, hij raakt hoogstens gehavend. Want geef toe, wie houdt niet van een goede sequel?

Yannick De Meulder
Hoofdredacteur

colofon

dwars is het studentenblad van de Universiteit Antwerpen, gemaakt voor en door haar studenten. *dwars* verschijnt maandelijks tijdens het academiejaar en wordt gratis verdeeld op UAntwerpen-campussen Drie Eiken, Groenenborger, Middelheim en Stadscampus. Dit nummer werd afgesloten op 14/05/2017. Oplage: 2.500 exemplaren. V.U. Yannick De Meulder, Kleine Kauwenberg 22, B-2000 Antwerpen

hoofdredacteur	Yannick De Meulder	adjunct-hoofdredacteur	Anouk Buelens-Terry
redactiesecretaris	Stijn Demarbaix		
redactie	Amaury De Meulder ■ Annelin Marien ■ Annemarie Verschragen ■ Anouk Buelens-Terry ■ Astrid Devlaminck ■ Camille Claeys ■ Caroline Van de Pol ■ Daan Krake ■ Donna Kerseboom ■ Hannes den Ouden ■ Joanna Vervoort ■ Jonas Heymans ■ Jutta Buytaert ■ Mathilde Luijten ■ Michaël Van Remoortere ■ Natasja Van Looveren ■ Peter Jan Polstra ■ Quinten Van den Broeck ■ Rin Verstraeten ■ Robbe Weyn ■ Silke Rochtus ■ Stijn Demarbaix ■ Yannick De Meulder		
eindredactie	Jolien Bernaerts (verantwoordelijke) ■ Amaury De Meulder ■ Annelin Marien ■ Annemarie Verschragen ■ Astrid Devlaminck ■ Caroline Van de Pol ■ Donna Kerseboom ■ Joanna Vervoort ■ Laura Buysens ■ Maxene Willems ■ Ruben Bal ■ Silke Rochtus ■ Stijn Demarbaix ■ Quinten Van den Broeck		
beeld	Anouk Buelens-Terry ■ Diana Dimbueni ■ Lisa Decré ■ Lize D'haese ■ Natasja Van Looveren ■ Stine Moons ■ Yannick De Meulder		
vormgeving	Stine Moons (verantwoordelijke) ■ Alex Noels ■ Anouk Buelens-Terry ■ Diana Dimbueni ■ Lisa Decré ■ Lize D'haese		

Redactielokaal en correspondentieadres: *dwars* – studentenblad Universiteit Antwerpen, Kleine Kauwenberg 22, B-2000 Antwerpen.

Vragen, opmerkingen en suggesties zijn van harte welkom, alsook lezersbrieven. Anonieme brieven komen echter niet in aanmerking. De redactie behoudt zich het recht ingezonden stukken in te korten of niet te plaatsen.

e-mail | contact@dwars.be **adverteren** | adverteren@dwars.be **website** | www.dwars.be

social media	Donna Kerseboom (verantwoordelijke) ■ Amaury De Meulder ■ Annemarie Verschragen ■ Mathilde Luijten
web	Maxene Willems ■ Ruben Bal
IT	Stein de Groof ■ Ruben Van Assche
PR	Quinten Van den Broeck (verantwoordelijke) ■ Daan Krake ■ Rin Verstraeten
drukkerij	Favorit
cover	Diana Dimbueni
met dank aan	Chrostin ■ Gert Vanlerberghe ■ Jeugd en Poëzie

van Wetstraat tot Grote Markt

tekst: Amaury De Meulder ■ beeld: Diana Dimbueni

Kris Peeters waagt zijn kans in Antwerpen

Hij steekt het niet meer onder stoelen of banken. Kris Peeters wil burgemeester van Antwerpen worden. Peeters – volgens VRT en De Standaard de vierde meest populaire politicus van het land, net na huidige burgemeester Bart De Wever – staat te popelen om te beginnen experimenteren in wat hij het "laboratorium van Vlaanderen" noemt. De christendemocraat zal in 2018 echter niet enkel te maken krijgen met gele, maar ook met groene concurrentie van Wouter Van Besien. Volgens een recente peiling is niet CD&V (14,4%), maar Groen (20,1%) de grootste uitdager van N-VA (29,3%). Cijfers daargelaten, leek het ons als studentenmagazine in het trotse Antwerpen hoog tijd zelf eens uit te zoeken of de George Clooney van de Wetstraat ook op de Grote Markt zijn mannetje staat. En we maakten meteen van de gelegenheid gebruik om hem ook wat lastige vragen over actualiteit, werken en studeren te stellen. *What else?*

In tegenstelling tot wat menig Antwerpenaar mag denken, is Kris Peeters geen *new kid on the block* in de Scheldestad. "Ik heb in Antwerpen gestudeerd, heb er familie wonen en was voor mijn verhuis al een regelmatige bezoeker van de stad." Na zijn studies Rechten en Wijsbegeerte aan de voorgangers van onze *alma mater*, koos Peeters echter niet meteen de weg van de politiek. Eerst ging hij aan de slag als advocaat, om daarna snel op te klimmen tot topman van UNIZO, terwijl hij ook nog doceerde aan de Hogeschool Gent. Op een dag kreeg hij plots telefoon van Yves Leterme met de vraag of hij minister wilde worden in de Vlaamse regering. "Die vraag kwam voor mij onverwacht, maar ik heb niet lang moeten nadenken. Als je aan de kant staat te zeggen dat het een goede regering moet worden en je krijgt plots de kans om mee te doen, dan kan je natuurlijk geen nee zeggen."

werkbaar wendbaar werk

Toen hij in 2014 federaal minister van Werk, Economie en Consumenten werd, was dat voor UNIZO-Kris een soort thuiskomen. Die snel veranderende thema's liggen Peeters na aan het hart: "Een lokale Belgische winkel krijgt concurrentie van webwinkels aan de andere kant van de wereld. De brexit plaatst de Europese Unie in een situatie die we nog nooit eerder hebben gezien. Werknemers willen meer vrijheid om hun loopbaan te plannen en ook werkgevers vragen meer flexibiliteit. Er komen constant innovaties en nieuwe producten bij, waardoor consumentenbescherming nooit af is. Ik vind het razend interessante domeinen om rond te werken."

“Wie nu afstudeert, heeft een goede kans om snel werk te vinden.

Met "jobs, jobs, jobs" als een van de prioriteiten van de huidige regering, vervult Peeters dan ook een cruciale rol. "Tijdens deze legislatuur zullen er in totaal meer dan 200.000 banen bijkomen." Niet alleen het aantal nieuwe jobs is daarbij belangrijk, maar ook de kwaliteit ervan, vindt hij. "In februari keurde het parlement mijn wetsvoorstel goed om werk werkbaarder en wendbaarder te maken. De wet bevat een reeks opties die de bedrijven en werknemers kunnen gebruiken. Het gaat bijvoorbeeld om occasioneel telewerk of het opsparen van vakantiedagen via een loopbaanrekening."

levenslang leren

Specifiek voor studenten heeft Peeters goed nieuws: "De werkloosheid kent een dalende trend en bij jongeren is de daling sterker dan het gemiddelde. Wie nu afstudeert, heeft met andere woorden een goede kans om snel werk te vinden." Toch kunnen we beter nog even wachten met het weggooien van onze boeken: "Leren is een levenslang proces. Opleidingen helpen om de competenties die bestaan op de arbeidsmarkt en de competenties die bedrijven zoeken overeen te laten komen." In de toekomst mogen we rekenen op vijf opleidingsdagen per voltijdse werknemer per jaar.

Ook van robots hoeven we niet bang te zijn: "De robotisering zal niet leiden tot minder jobs, maar tot andere jobs. De taken die robots overnemen, worden gecompenseerd door nieuwe functies die de robotisering creëert. We moeten zorgen dat de arbeidsmarkt met die veranderingen mee evolueert. Dat illustreert nog eens hoe belangrijk opleidingen zijn."

werken tot vijfenzeventig?

Werk vinden zal dus vrij vlot gaan, maar er weer vanaf geraken helaas iets minder. "De wettelijke pensioenleeftijd wordt in 2025 opgetrokken van 65 naar 66, en in 2030 naar 67 jaar", vertelt Peeters. Aan die snelheid zitten we tegen 2045 aan 70.

In 2045 is een generatiestudent die dit academiejaar aan zijn opleiding is begonnen nog maar 46. De kans dat wij op ons 75ste nog werken, is dus reëel. De verhoging zal echter gradueel verlopen, verzekert Peeters ons: "Het is zeker niet de bedoeling elke vijf jaar de pensioenleeftijd met een jaar te verhogen."

"We moeten daar echter voorzichtig mee zijn. Naarmate je ouder wordt, zijn een aantal jobs minder haalbaar. Overschakelen op een lichtere taak kan dan een optie zijn, maar we kunnen uiteraard niet voor iedereen een lichtere job voorzien." Toch is het verhogen van de leeftijd tot 67 de koers die we moeten bevaren, vindt Peeters. "De verhoging van de pensioenleeftijd is misschien geen populaire maatregel, ze helpt wel om de pensioenen betaalbaar te houden. Als iedereen langer werkt, blijven de kosten van de vergrijzing betaalbaar." Op die manier blijven onze pensioenen ook op termijn gewaarborgd door de overheid en blijft ons huidige systeem bestaan: "Aan doemscenario's over pensioenen doe ik niet mee. Mijn partij en ik blijven grote verdedigers van een pensioen betaald van de sociale zekerheid."

Een fulltime *nine to five*-job vijftig of zestig jaar aan een stuk of kleuterleiders tot hun 75 aanhouden, is dan weer niet de bedoeling. Peeters pleit daarom voor een transitionele loopbaan. "In plaats van ernaar te streven heel je loopbaan lang één job te doen, moet het makkelijker worden om van werk te veranderen. Zo kunnen mensen een job doen die past bij hun wensen en bij hun leeftijd." ➤

overwint democratie de populistische golf?

Als we even uitzoomen van de Belgische politiek zijn er twee grote thema's die meteen in het oog springen: de verkiezing van Trump en de 'ja' op de brexit. Markeren deze gebeurtenissen, die niemand écht verwacht had, het einde van de democratie zoals we die nu kennen? Het christendemocratische antwoord daarop is nee. "Ik ben ervan overtuigd dat democratie de populistische golf te boven zal komen. Een simpele populistische oplossing kan goed in de oren klinken, bij de uitvoering zijn de gevolgen soms desastreus. Mensen zien uiteindelijk wel in dat populisten geen zoden aan de dijk brengen."

"Werk is hét middel bij uitstek om de stad welvarend te maken en te bouwen aan de toekomst."

We moeten een onderscheid maken tussen mensen die bepaalde bekommernissen hebben en politici die een buikgevoel aanspreken, argumenteert Peeters. "Als mensen zich zorgen maken over de globalisering, moeten politici dat ernstig nemen. Het probleem is dat er een klasse van politici is ontstaan die op dat gevoel inspeelt en het verder aanwakkert, zonder met werkbare oplossingen over de brug te komen. Zeggen waar het op staat, betekent niet dat je hard roept hoe groot de problemen zijn. Het betekent dat je oplossingen voorstelt en resultaten boekt", vat Peeters samen.

united we stand, divided we fall

Ook na de brexit blijft voor CD&V de nood tot meer integratie bestaan. De Europese koers die CD&V wil varen ligt op dezelfde lijn als de Duitse christendemocraten, met een sterk en verenigd Europa aan de horizon. "De EU kan pas goed functioneren als elk land naast zijn eigenbelang ook rekening houdt met het algemene belang van alle lidstaten samen."

Toen bondskanselier Merkel bij Trump op bezoek ging, liet ze duidelijk verstaan dat de VS enkel een handelsakkoord kunnen afsluiten met de EU in haar geheel, en niet met Duitsland afzonderlijk."

"Zeggen waar het op staat, betekent niet dat je hard roept hoe groot de problemen zijn."

"De aanpak van sociale dumping en het waken over sociale minimumnormen zijn bijvoorbeeld domeinen waarin Europa een grotere rol moet spelen." De basis daarbij blijft de unie met haar 28 lidstaten, maar wat unanimitéit in zulke dossiers betreft, is Peeters genuanceerder: "Als blijkt dat sommige landen daar niet in willen meegaan, moet een kopgroep van landen het voortouw kunnen nemen."

wir schaffen das

Als het gaat om de vluchtelingencrisis, gaat de visie van CD&V eveneens hand in hand met haar zusterpartij CDU. "De vluchtelingencrisis stelt ons voor heel wat uitdagingen, maar wij kunnen die zeker aan. We moeten mensen daar niet bang voor maken." *Wir schaffen das*, dus.

"België is een welvarend land en het is onze morele plicht om vluchtelingen te helpen." Ook op dit domein is Europese samenwerking van fundamenteel belang: "We vangen vluchtelingen hier op, maar moeten ook financiële ondersteuning bieden aan de landen van de regio zelf zodat vluchtelingen ook daar op een menselijke manier worden opgevangen. Alle landen die dat kunnen, moeten hun bijdrage leveren. Op Europees niveau is dat nu onvoldoende het geval. Eigenlijk zouden we tot één Europese asielprocedure moeten komen in plaats van 28 verschillende procedures."

het laboratorium van Vlaanderen

Waarom kiest een vicepremier en gepassioneerd federaal minister nu dan plots voor een stad? Waarom is Antwerpen zo'n cruciale schakel in de Belgische politiek? Peeters' antwoord op deze vraag zal Antwerpenaren dat moeilijk te sluiten bovenste knopje van hun hemd weer doen openzetten: "Antwerpen is nu eenmaal de grootste stad van Vlaanderen."

Naast zijn persoonlijke band met de stad, is Antwerpen bovendien ook politiek heel interessant, vertelt Peeters. "Er ontstaan heel wat nieuwe ideeën. Dat is vandaag zo, maar is ook in het verleden het geval geweest. Onder meer de haven en de universiteit zorgen voor die creativiteit. Antwerpen is een van de meest diverse steden van Vlaanderen, ook dat zorgt voor innovaties. De stad is daardoor erg aantrekkelijk voor een politicus. Wat je in Antwerpen doet, kan vaak als voorbeeld dienen voor de rest van Vlaanderen. Noem Antwerpen gerust het laboratorium van Vlaanderen."

"Net zoals elke student studeerde ik te weinig tijdens het jaar en waren de examenweken spannend."

Een laboratorium waar heel veel verschillende ingrediënten in een reactievergelijking moeten balanceren en waar een goed chemicus de proefbuizen in handen moet hebben, oordeelt Peeters. "Antwerpen is daarnaast een zeer diverse stad, wat een enorme rijkdom is, maar wat ook voor uitdagingen zorgt. Daarom heb je een duidelijk kader nodig waarbinnen alle Antwerpenaars, wat hun achtergrond ook is, moeten willen samenwerken om Antwerpen nog beter te maken."

"Je hebt een beleid nodig dat dialoog en ontmoeting aanmoedigt, zodat mensen elkaar leren kennen en leren begrijpen. De zaken op de spits drijven en verschillen tussen groepen uitvergrooten, helpt daarbij niet. Ik wil dialoog en ontmoeting aanmoedigen tussen de verschillende groepen." Wie goed tussen de lijntjes leest, ontdekt hier en daar misschien een steek naar de concurrentie. ➤

diversiteit, mobiliteit, universiteit

Naast het dossier 'diversiteit' wil Peeters, mocht hij als winnaar uit de bus komen, op dag één van zijn burgemeesterschap ook de classeurs over mobiliteit op zijn bureau hebben liggen. "We staan met zijn allen te veel in de file. Het recente akkoord over de Oosterweelverbinding en de overkapping van de ring zijn daarom cruciaal." Mobiliteit en diversiteit zijn dan ook de grootste werven voor Antwerpen en de eerste dossiers die hij zou aanpakken, mocht hij de sjerp om krijgen. Een derde uitdaging voor de minister van Werk, hoe kan het ook anders, is werkloosheid en in het bijzonder jeugdwerkloosheid. "De afgelopen jaren is daar al heel wat rond gebeurd en die maatregelen moeten worden opgevolgd. Werk is hét middel bij uitstek om de stad welvarend te maken en om te bouwen aan de toekomst."

Een andere motor van dynamiek en innovatie is volgens Peeters de universiteit. "Een universiteit trekt jong talent aan, zorgt voor nieuwe ideeën en een bruisend studentenleven." Jonge hoogopgeleide gezinnen die na hun studies in de stad blijven wonen, leveren bovendien een goede bijdrage aan de welvaart van de stad. Een universiteit heeft naast haar onderwijsmissie ook een belangrijke rol te spelen in het maatschappelijk leven van een stad. Peeters is daarom ook fan van studentenverenigingen, die volgens hem door de universiteit ondersteund moeten worden. Zelf had hij overigens een heel leuke studententijd. "Ik zat samen met vijf TEW-studenten op kot in de Sint-Annastraat. We gaven onze eigen kotkrant uit. Ik ging vooral uit in de buurt, ging geregeld biljart spelen in het Billiard Palace bij het Centraal Station en soms ook naar TD's. Net zoals elke student studeerde ik te weinig tijdens het jaar en waren de examenweken spannend."

Tot slot vormt de universiteit zijns inziens via kennis en onderzoek een belangrijke ondersteuning aan het stadsbeleid. "Als burgemeester zou ik die banden natuurlijk graag aanhalen. De recente publicatie van rector Herman Van Goethem *Krijtlijnen voor een innovatief beleid* voor de Universiteit Antwerpen vind ik een zeer goed document om de dialoog aan te gaan."

Plannen genoeg dus voor 't Stad, zo blijkt. Bart, Wouter of Kris, het beloven nog spannende verkiezingen te worden. ■

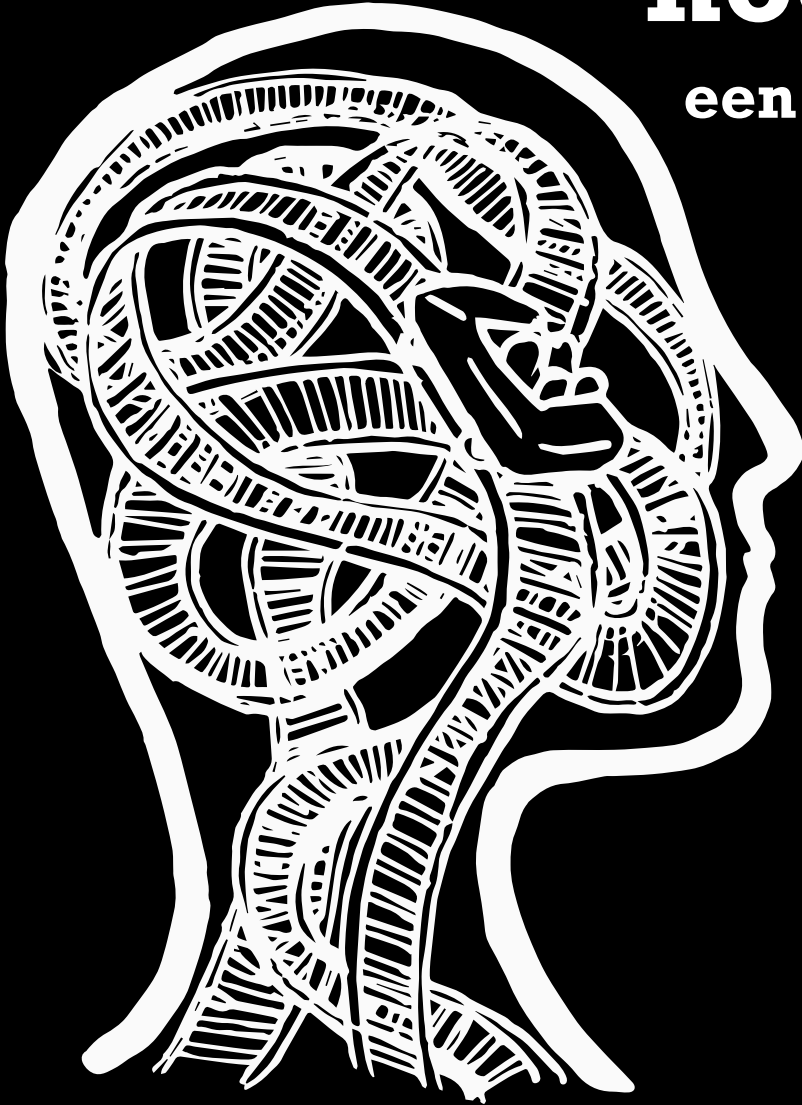
Kom jij volgend jaar bij *dwars*?
mail naar contact@dwars.be

hoogbegaafdheid

een gave of vergiftigd geschenk?

tekst: Caroline Van de Pol ■ beeld: Natasja Van Looveren

Michiel en Lars zijn allebei 24 jaar. Michiels schoolcarrière verliep heel vlot. In de lagere school was hij de primus van de klas en ook van de middelbare school studeerde hij af met mooie resultaten. Hij behaalde zijn masterdiploma burgerlijk ingenieur met onderscheiding en onderhield tijdens deze studie ook nog allerlei hobby's. Lars daarentegen, legde een minder rooskleurig schoolparcours af. In de lagere school was alles nog oké, maar in het middelbaar werd hij al snel geheroïent. Ook in minder moeilijke richtingen behaalde hij slechte resultaten. Lars heeft uiteindelijk nooit zijn diploma secundair onderwijs gehaald. Wat veel mensen zal verbazen, is dat Michiel en Lars allebei hoogbegaafd zijn. Onderprestatie bij hoogbegaafden is een vaak voorkomend, maar niet zo bekend probleem. Bij heel wat mensen leeft nog steeds het idee dat iemand met een hoog IQ per definitie goede (studie)resultaten behaalt.

Om meer te weten te komen over dit onderwerp ging *dwars* praten met professor Tessa Kieboom, experte in hoogbegaafdheid. "Hoogbegaafdheid bestaat uit twee onderdelen", legt ze uit. "Het eerste is het cognitieve deel dat bestaat uit intelligentie, creativiteit (probleemoplossend denken) en motivatie. Het tweede deel bestaat uit de 'zijnskenmerken' van een persoon. Bij een hoogbegaafde zijn dit een sterk rechtvaardigheidsgevoel, een kritische ingesteldheid, gevoeligheid en perfectionisme. Van dit alles is enkel het intelligentieonderdeel objectief meetbaar met een IQ-test. Daarom is de score op een IQ-test niet altijd voldoende om iemand als hoogbegaafd aan te duiden en kan bijkomende observatie door iemand met kennis en ervaring nodig zijn."

Een IQ-test is een intelligentietest waarbij de gemiddelde persoon een score van 100 haalt. Wie 130 of meer scoort, is hoogbegaafd. Dat komt neer op slechts 2,3 procent van de bevolking. Als je daar de twijfelgevallen bijrekent die net geen 130 scoren, maar wel over de vier typische 'zijnskenmerken' beschikken, kom je uit op 3 procent van de bevolking. Naast deze vier kenmerken zijn er nog heel wat persoonsgebonden kenmerken typerend voor hoogbegaafden. Deze zijn bijvoorbeeld een goed ontwikkeld geheugen, veel concentratievermogen, nieuwsgierigheid, een sterk taalkundig en/of wiskundig inzicht, gevoel voor humor en interesse in existentiële vragen.

Je zou hoogbegaafdheid dus kunnen omschrijven als een cocktail van krachtige eigenschappen. Als die op de juiste manier worden gebruikt, kan het tot goede studieresultaten en een succesvolle professionele loopbaan leiden. Dit is het geval bij Michiel. Jammer genoeg zijn er ook hoogbegaafden bij wie deze krachtige eigenschappen op bepaalde momenten tijdens hun leven meer in hun nadeel dan in hun voordeel spelen. Daar is Lars bijvoorbeeld het slachtoffer van.

de donkere keerzijde van een hoog IQ

Het onderpresteren van hoogbegaafde leerlingen is dus een vaak voorkomend probleem. Omdat de leerstof voor hen te gemakkelijk is en ze niet genoeg uitdaging krijgen, gaan ze zich vervelen. Dit leidt tot demotivatie en slecht functioneren op school. Ze zijn het vaak niet gewend om ergens voor te moeten oefenen en ontwikkelen hierdoor niet de juiste studietechniek. Als de leerstof dan toch complexer wordt, weten ze niet hoe ze hiermee moeten omgaan. Daardoor missen ze basisleerstof en andere noodzakelijke vaardigheden. Ook hun andere manier van denken leidt vaak tot problemen. Door al deze factoren halen ze slechte schoolresultaten en na een tijdje worden ze geheroriënteerd naar een gemakkelijkere richting. Daar vinden ze nog minder uitdaging en zo komen ze terecht in een negatieve vicieuze cirkel. Dit verklaart waarom hoogbegaafden soms een diploma onder hun niveau, of zelfs geen diploma, behalen.

Een ander probleem waar hoogbegaafden vaak mee te maken krijgen, is een verkeerde diagnose. Op school wordt hun 'anders zijn' dan onterecht gelinkt aan stoornis-

sen zoals een concentratiestoornis, ADHD of autisme. Het is voor een hoogbegaafd persoon dus heel belangrijk om een snelle en correcte vaststelling hiervan te krijgen. Omgekeerd beschouwen leraren normaal begaafde kinderen met zeer goede cijfers soms als hoogbegaafd. Dit komt door het verkeerde beeld dat nog steeds leeft over hoogbegaafdheid. Goede resultaten op school wijzen niet per definitie op een hoog IQ.

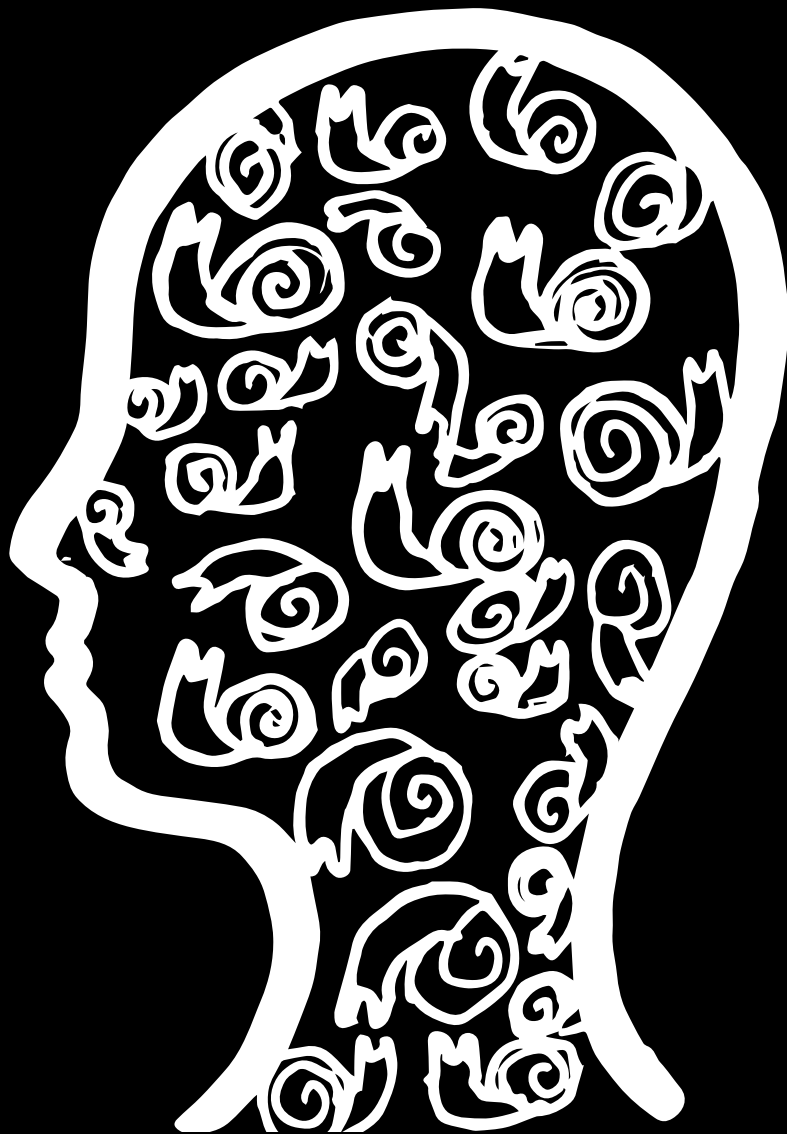
waarom is de ene hoogbegaafde succesvol en de andere niet?

Wetenschappers hebben doorheen de jaren verschillende modellen ontwikkeld om te verklaren waarom de ene hoogbegaafde wel uitzonderlijke prestaties kan neerzetten en de andere niet. Men is het erover eens dat omgevingsfactoren een hele sterke invloed hebben. Deze zijn de gezinssituatie, opvoeding, school, het CLB en de begeleiding die ze krijgen. Uit de laatste nieuwe bevindingen blijkt dat naast de omgeving ook het 'zijnsluit' een grote rol speelt in het al dan niet presteren. ➤

Dat zijnsluit zijn de niet-cognitieve kenmerken van de persoon zoals stressgevoeligheid, motivatie, leerstrategieën, regulatievaardigheden en zelfvertrouwen. De mate waarin hoogbegaafden uitzonderlijke prestaties neerzetten, wordt dus bepaald door een samenspel van deze niet-cognitieve kenmerken, de omgevingsfactoren en het cognitieve deel (IQ).

Exentra, het expertisecentrum rond hoogbegaafdheid van professor Kieboom, begeleidt al vijftien jaar hoogbegaafden van alle leeftijden die problemen ervaren. Sommigen komen er ook preventief naartoe om zichzelf beter te leren kennen. De problematiek wordt gelukkig bekender en lagere en middelbare scholen nemen steeds meer maatregelen om hoogbegaafden goed te begeleiden en hen extra uitdaging te bieden. Het systeem van middenjury, waarbij leerlingen zelfstandig en op eigen tempo kunnen studeren en examens afleggen, blijkt ook heel geschikt te zijn voor hoogbegaafden. Ook universiteiten zouden studenten met een hoog IQ kunnen helpen door hen een aangepast leertraject aan te bieden. Zo zouden ze meerdere richtingen tegelijk kunnen volgen of hun studie op verkorte termijn kunnen afleggen. Helaas besteden de meeste universiteiten (nog) geen aandacht aan dit thema.

Het 'Einstein-vooordeel' of het idee dat alle hoogbegaafden per definitie succesvol zijn, leeft helaas nog steeds. Een ander clichébeeld over hoogbegaafden is dat ze sociaal incapabel zijn. Ook dat klopt niet want sociaalvaardig zijn is een persoonsgebonden kenmerk en heeft niets te maken met IQ. Hoogbegaafdheid zou eigenlijk als iets normaal moeten worden beschouwd. Net zoals de ene persoon heel mooi muziek kan spelen, of de andere persoon goed kan sporten, kan een persoon met een hoog IQ snel denken. Als hij deze eigenschap goed gebruikt, kan het hele mooie dingen opleveren. ▮

dwarswoordzoeker

Onder, boven, links en rechts,
maar vooral ook *dwars*. Adagium van
deze rubriek: wie zoekt, die vindt!

BIB
EMERITUS
KIKKER
SLAAPCENTRUM
BURGEMEESTER
GENDER
OLIFANTENPAADJE
STUDENTENKAART
EINDE
HOOGBEGAAFD
SANCTIE
TRACTOR

Z	E	U	J	X	T	S	E	U	K	J	R	E	L	W	S	R	R
V	I	L	G	J	M	X	S	O	V	B	D	R	P	F	H	X	B
K	T	V	E	T	B	A	G	U	J	W	S	E	F	K	O	K	R
O	C	T	F	J	H	O	U	R	T	E	R	V	M	I	O	Y	O
I	N	W	H	W	D	J	Q	F	K	I	O	E	O	K	G	N	T
S	A	M	W	R	V	A	T	W	E	Q	R	K	K	K	B	S	C
M	S	M	L	J	R	N	A	P	O	W	M	E	Q	E	E	G	A
E	S	T	W	O	Y	C	R	P	Q	O	V	I	M	R	G	R	R
K	L	M	V	T	E	F	E	N	N	L	J	J	C	E	A	I	T
X	X	R	M	D	C	C	D	I	Q	E	J	S	O	P	A	R	P
L	M	V	N	W	U	Y	N	B	L	B	T	P	F	Q	F	Q	E
S	W	I	K	X	P	K	E	T	I	A	C	N	Q	B	D	T	J
S	E	C	K	A	P	S	G	G	R	B	S	L	A	P	W	M	O
T	U	E	J	Q	L	H	C	R	O	P	A	Z	G	F	J	B	F
G	R	E	T	S	E	E	M	E	G	R	U	B	K	V	I	M	O
Y	T	K	I	O	L	F	P	B	T	J	D	F	V	D	I	L	J
M	P	S	L	A	A	P	C	E	N	T	R	U	M	L	C	V	O
K	N	T	R	A	A	K	N	E	T	N	E	D	U	T	S	E	U

column

rollen door landen

tekst: Silke Rochtus ■ foto: Natasja Van Looveren ■
illustratie: Anouk Buelens-Terryn en Stine Moons

Gegroet studenten! Nu ik afgestudeerd ben, heb ik jullie land verlaten. Daar waar pintjes vloeien als rivieren, cursussen meer kosten dan je 18m²-onderdak en niemand omkijkt wanneer je van maandag tot donderdag cornflakes als avondeten nuttigt. Met aarzelende, doch harde sprong kom ik terecht in het lage gras van het niemandsland.

Ik noem het 'niemandsland', omdat ik geen andere gepaste term vind voor het jaar waarin mijn laatste check-in op SisA (*bye bye winkelkarretje*) en de eerste check-in op de werkvloer (de sleutelhanger voor die badge ligt al klaar) plaatsvinden. Mijn doel is hier elke maand neer te pennen wat mijn pad en gedachten kruist.

De grond van het niemandsland is stevig, er lopen elk jaar duizenden jonge mensen over. Ik heb het jaar na mijn afstuderen bijna 'overbrugd', en bij elke trede hoorde een column in dit boekje, zeven in totaal. Voor de laatstejaarsstudenten rest er nog één belangrijke periode (of twee), voor je de voetjes landt op de plaats waar ik ook stond. De plek met meer dan vier windrichtingen die je toefluisteren om kronkelende wegen te ontdekken, met onzekere momenten van stilstaan of stappen waar je van de ene in de andere rolt.

De examendagen die als rode vakjes in je kalender zijn aangeduid tonen dat de eindmeet nabij is. Daarna worden de 'af'-en en 'eind'-es van de studententijd grandioos gevierd: afscheidsdrinks voor reizigers die hun kleine kot vaarwel zeggen, afstudeerfeestjes met de familie op restaurant, en het eindfeest van de geneeskundestudenten dat eens ergens anders plaatsvindt dan in een modderige kelder. De laatste dagen van onze studentenidentiteit vieren we met het gezelschap dat naast ons zat in de aula en ons bijstond tijdens de blok.

Wanneer we onze studentenkaart haar geldigheid zien verliezen, wordt dit moment vaak met krokodillentranen bezegeld. Alsof je met dat plastieken kaartje alles wat je plezier geeft achterlaat en je te gebrand bent op het zinnetje dat zegt dat je studententijd de beste tijd is van je leven. Vergeet niet dat elke levensfase waar je doorwandelt haar eigen leuke en minder leuke kanten heeft en andere vrijheden en liefdes meebrengt. Wanneer je dan weer een 'af' en 'eind' nadert, ben je nieuwsgierig en warm gemaakt voor de volgende.

De (studenten)kaart wissel je in voor een ander object dat gepaard gaat met een identiteit: de badge van het werk, de Omnipas op de bus of het huurcontract van je eerste eigen stekje. Iedereen neemt op eigen tempo een stapje in zijn of haar eigen richting, we zitten niet in een levenswegrace waar we om ter snelst een zes moeten gooien. Zoek naar wat je energie geeft en gelukkig maakt. Zoals iedereen die voor mij niemandsland doorkruiste bevestigd: "Je rolt er gewoon in."

Geniet in deze laatste maanden van je studententijd van de vrijheid om nog eens in het midden van de dag een duik te nemen in de zwembijver van het Boekenbergpark, de tijd om nog eens een volledige dag met je ouders te spenderen en van de cursussen die je eigenlijk wel interessant vindt, ondanks dat geklaag tijdens de examens. Je kan al dromen over het komende spannende jaar, en hoeft geen schrik te hebben dat je al het vorige de rug toe zou keren. Je danst nog steeds met vrienden op feestjes nadat je bent afgestudeerd, je mag nog altijd dat kookboek voor kotstudenten gebruiken en in mijn geval blijft mijn Go Pass nog een jaar geldig. ■

Blik slaaponderzoek van het UZA **OPENER**

tekst: Caroline Van de Pol ■ illustratie: Natasja Van Looveren

In blikopener zet *dwars* elke maand onderzoek van de Universiteit Antwerpen in de kijker. Deze maand praten we met Prof. dr. Johan Verbraecken: longarts, expert in de slaapgeneeskunde en medisch coördinator van het Multidisciplinair Slaapcentrum van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen (UZA). Het slaapcentrum van het UZA is met zestien bedden (en vijf bedden voor kinderen) het grootste aparte slaaponderzoekscentrum van België. Jaarlijks worden hier zo'n 5.500 slaaponderzoeken uitgevoerd bij volwassenen. Het slaapcentrum diagnosticeert en behandelt niet alleen patiënten, het voert ook heel wat onderzoek naar slaapproblematiek.

Wanneer iemand al meer dan drie maanden last heeft van ernstige slaapproblemen, kan in het slaapcentrum van het UZA een slaaponderzoek worden verricht. Dit onderzoek vindt in principe 's nachts plaats.

Bij pathologische slaperigheid overdag kan ook een dagtest worden uitgevoerd. Hierbij wordt gekeken naar hoe snel een patiënt in slaap valt in gestandaardiseerde omstandigheden (dus zonder voorafgaand koffiegebruik, zware fysieke activiteiten, alcohol, enz.). Patiënten worden dan gevraagd vier keer een half uur te proberen slapen. Als de gemiddelde inslaaptijd minder dan acht minuten bedraagt, wordt dit als problematisch beschouwd. Wanneer de patiënt tijdens deze dutjes twee keer of meer in de droomslaap terechtkomt, is er een zeer grote kans op narcolepsie. Dit is een slaapstoornis met overdreven slaperigheid overdag.

Problemen die het vaakst voorkomen bij patiënten zijn slaapapneu, snurklachten, narcolepsie, ongewenste slaapaanvallen, in- of doorslaapklachten, rusteloze benen, herhaaldelijke beentrekkingen tijdens de slaap en tenslotte slaapwandelen en praten tijdens de slaap. Wanneer een duidelijk beeld is gevormd van het eigenlijke probleem, krijgt de

patiënt een gepaste behandeling. Deze behandelingen zijn heel uiteenlopend. Bij slaapapneupatiënten kan het dragen van een CPAP-masker helpen, of in mildere gevallen een mondprothese of bepaalde vormen van chirurgie. Bij personen met slaapproblemen ten gevolge van stress, angsten of hyperventilatie wordt groepstherapie voorgesteld onder leiding van een psycholoog. Het is heel belangrijk dat de patiënten zelf ook open staan voor een behandeling. Dit houdt meestal in dat ze moeten stoppen of minderen met het drinken van koffie en alcohol.

slaapweetjes

Wat zijn de lichamelijk effecten van een slaapttekort? Na één nacht niet slapen, treden er al cognitieve effecten op die invloed hebben op het geheugen, de creativiteit, de emoties en het probleemoplossend denken. Na een paar nachten niet slapen, kunnen er ook waanbeelden opduiken samen met desoriëntatie in tijd en ruimte, een koortsig gevoel, hartkloppingen en soms zelfs paranoïa. Deze negatieve effecten gaan gelukkig altijd weg wanneer de slaap wordt ingehaald. Het is pas na een opgebouwd slaapttekort van meer dan 3.000 uren (dat dus meestal pas na tien jaar optreedt) dat de lange termijneffecten zich voordoen. Deze patiënten hebben problemen met alertheid en concentratie, en vertonen gedragsmatige problemen. Dit gaat gepaard met een verhoogde kans op obesitas, een hoge bloeddruk, aderverkalking en diabetes. Het aantal uren slaap dat je nodig hebt, is leeftijdsafhankelijk. Naarmate je ouder wordt, heb je minder slaap nodig. Iemand van 18 jaar heeft gemiddeld nog acht à negen uur slaap nodig.

Bij iemand van 25 jaar is dat eerder zeven à acht uur en bij 50-plussers is zeven uur slaap al voldoende. Veel mensen weten ook niet dat het volledig inhalen van het aantal uren gemiste slaap niet nodig is. Wanneer je bijvoorbeeld één nacht acht uur niet geslapen hebt, moet je de nacht daarna niet zestien uur slapen, maar slechts twaalf uur. Dat komt omdat de kernslaap langer duurt wanneer je slaapttekort hebt. Je slaap wordt dan kwalitatiever waardoor je niet het volledig aantal uren moet inhalen.

research

In het slaapcentrum van het UZA wordt naast patiëntenzorg ook wetenschappelijk onderzoek verricht. Het centrum werkt al tien jaar mee aan de European Sleep Apnea Database (ESADA), waarin gegevens zitten van 17.000 Europeanen met slaapapneu. Zo werd aangetoond dat slaapapneu een onafhankelijke risicofactor is voor diabetes, zelfs na correctie voor gewicht, en dit zowel bij lichte, matig-ernstige, als ernstige vormen van slaapapneu. Anderzijds hebben diabetespatiënten een minder goede controle van de glucosewaarden wanneer ook slaapapneu aanwezig is. Daarnaast werd vastgesteld dat een hoge bloeddruk vaker voorkomt bij apneupatiënten, en geassocieerd wordt met de mate van zuurstoftekort tijdens de slaap, en niet zozeer door het aantal ademstops zelf.

Vele van deze zaken waren al geweten op basis van kleinschalig onderzoek, maar worden nu bevestigd bij grote aantallen patiënten. Het participeren in *big data-onderzoek* is een zeer doeltreffende manier om de krachten in Europa te bundelen en hoogstaand onderzoek te verrichten.

slaaptips voor studenten

Wat raadt professor Verbraecken studenten aan zodat ze tijdens de examens goed kunnen slapen? Overdag voldoende bewegen, niet te laat studeren en eerst ontspannen (met bijvoorbeeld een douche) voordat je gaat slapen. Dutjes overdag zijn ook een aanrader omdat dit goed is om stress kwijt te geraken. Let wel op dat je niet langer dan dertig minuten slaapt, want dan kom je in een diepe slaap terecht en dan heb je 's nachts weer problemen om in slaap te vallen. Aan de nachtelijke blokkers raadt professor Verbraecken aan om toch een aantal uren te slapen 's nachts. Tijdens de REM-slaap wordt namelijk kennis verwerkt in het geheugen. Bij studenten die de hele nacht doorblokken zonder te slapen, wordt de leerstof dus minder goed opgeslagen.

Wat moet je doen wanneer je niet in slaap geraakt? Na zo'n twintig minuten in bed liggen, kan je best terug opstaan en iets rustig doen zoals een boek lezen of de afwas doen. Wanneer je jezelf daarna moe genoeg voelt, kan je nog eens proberen, want het is beter om kort en kwalitatief te slapen dan lang en oppervlakkig. Het is ook belangrijk om niet te panikeren wanneer je de slaap niet kan vatten. Een paar nachten minder slapen is niet gevaarlijk voor je lichaam, het is pas na meerdere jaren dat relevante effecten zich gaan voordoen. ▀

graffiti in Antwerpen

beeld: Lisa Decré en Lize D'haese

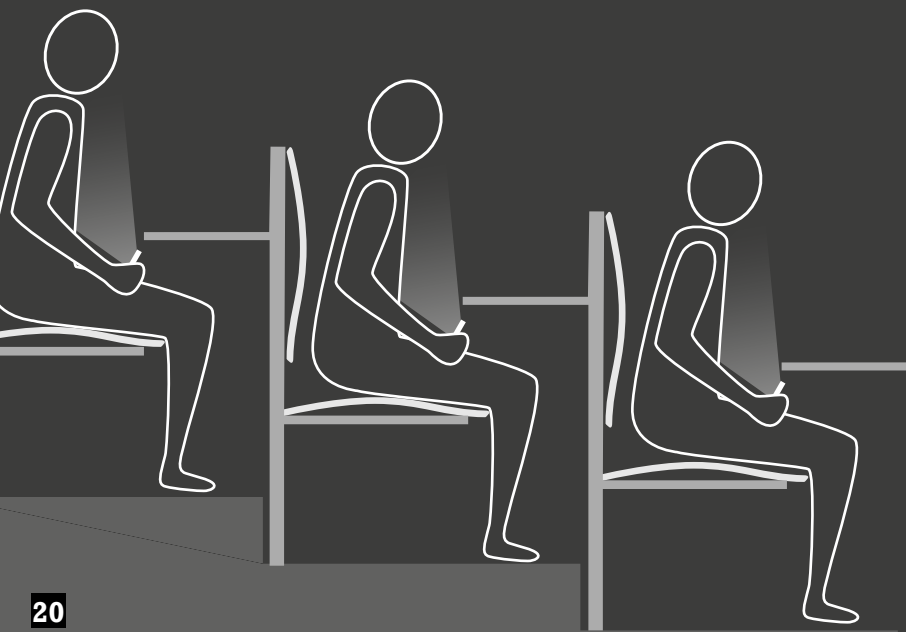

fraude: de werkelijkheid en

worstelingen van de fraudecommissie en studenten met spiekbriefjes

tekst: Daan Krake ■ beeld: Stine Moons

Examenfraude, geen student die zijn vingers eraan zou willen branden. Toch dromen we er allemaal wel eens van: frauderen op het examen zonder betrapt te worden en slagen met een hoog cijfer zonder alle data in ons cognitieve archief te hebben opgeslagen. Dit artikel is voor de ondernemende student. De student die risico durft te nemen, zijn academische loopbaan op het spel durft te zetten, wiens geweten zuiver is na moedwillige bedriegerij. Tevens is dit stuk een ode aan zij die niet wisten te ontsnappen aan het alziende oog van de fraudecommissie.

In het OER (Onderwijs- en Examenreglement) van academiejaar 2016-2017, wordt in paragraaf 18.2.1 de volgende beschrijving gegeven van fraude:

"Als fraude wordt beschouwd het bedrog bij het afleggen van examens, alsook andere onregelmatigheden die van aard kunnen zijn de uitslag van het examen te beïnvloeden. Ook het bezit met de mogelijkheid tot gebruik van middelen waarmee fraude kan worden gepleegd (bvb. gsm, iPod, enz.), wordt als fraude beschouwd, zelfs als dit slechts achteraf mocht worden vastgesteld."

de verbeelding

Omdat het bovenstaande op vele (creatieve) manieren geïnterpreteerd kan worden, vroeg *dwars* aan Stijn Moonen, secretaris van de Fraudecommissie Toegepaste Economische Wetenschappen (TEW), wat nu precies onrechtmatige middelen zijn waarvan alleen het bezit ervan al als frauduleus wordt beschouwd. Onder "enz." kan namelijk vanalles worden verstaan.

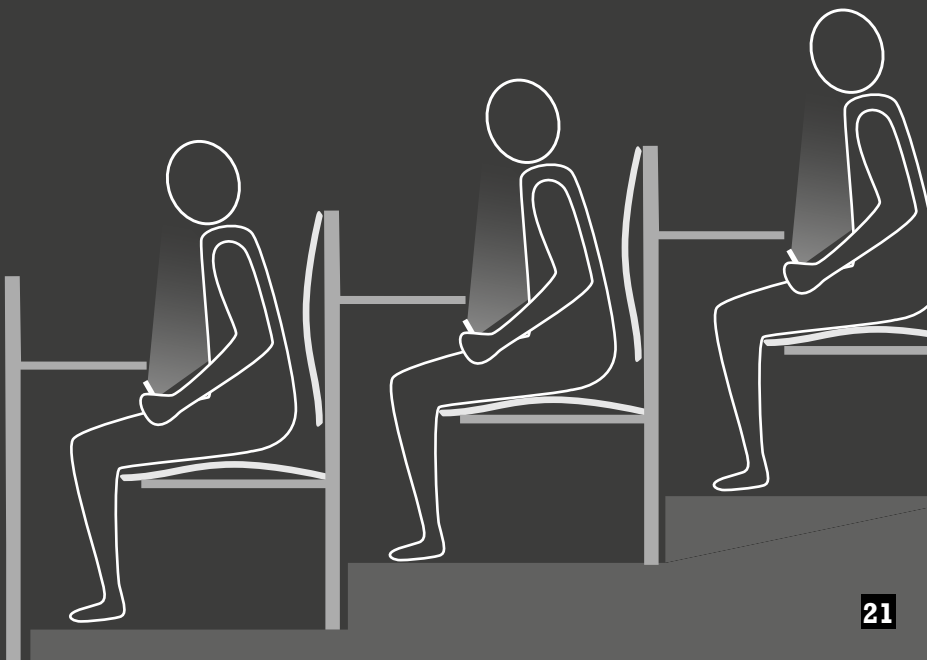
"Deze regels zijn voor alle faculteiten dezelfde", luidt het oordeel van de secretaris. "Een opsomming geven van alle zaken die verboden zijn, is niet haalbaar omdat de technologie niet stilstaat. Niet iedereen die examentoezicht houdt, kan op de hoogte zijn van alle beschikbare middelen en iemand die wil frauderen, wordt al snel creatief. Een analoog horloge verbieden lijkt misschien ver te gaan, maar het is niet altijd mogelijk om bij iedereen individueel het horloge te controleren alvorens het examen start, zeker als het over grote groepen studenten gaat. Het is om die reden dat een examiner best gewoon kan aangeven welke middelen wél toegestaan zijn."

geen enkele onregelmatigheid

Om de slaagkansen van fraudepogingen voor de komende examenperiode in te schatten, vermoeden we dat het raadzaam is om naar de afgelopen periode te kijken – ervan uitgaande dat TEW representatief is voor alle faculteiten. "Het toeval wil dat de voorbije examenperiode de eerste was waarbij er in onze faculteit geen enkele onregelmatigheid werd gemeld bij de fraudecommissie in ongeveer tien jaar. Dit is dus een grote uitzondering. Het gaat nooit over grote aantallen, maar een vijftal per examenperiode is geen uitzondering.

Nu, als je er rekening mee houdt dat er in onze faculteit ongeveer 3.000 studenten ingeschreven zijn, gaat het over duizenden examens, papers en theissen per zitting. Dan zijn die enkele gevallen echt wel weinig, zelfs al zal wellicht niet iedereen die probeert te frauderen ook betrapt worden."

Aan de studenten van TEW die de afgelopen periode door de mazen van het net zijn geglipt: chapeau! Kan je jezelf nog wel in de spiegel aankijken en ben je nog altijd met jezelf in het reine? ►

een persoon naar keuze

Mocht je denken dat fraudecommissarissen een saaie functie bekleden en meer met papier dan met mensen in contact komen, dan heb je een verkeerd beeld. "Ik kan ook hier enkel spreken over onze faculteit. Enkele jaren terug werd een student betrap op plagiaat bij een paper. Toen de student zich kwam verdedigen voor de fraudecommissie werd hij, zoals het reglement voorziet, bijgestaan door een persoon van zijn keuze. In dit geval was het de vader van de student die al bij aanvang het woord nam: 'Ik ga ervan uit dat mijn zoon te goeder trouw heeft gehandeld en dat deze zaak berust op een vergissing. Echter, wanneer u kan aantonen dat hij wel degelijk plagiaat heeft gepleegd, zal hij de gevolgen moeten dragen, zowel de sanctie die u hem dan oplegt, als degene die ik voor hem zal voorzien.' De vader was nogal zeker van zijn stuk, maar naarmate de bijeenkomst vorderde en de bewijslast duidelijk werd, veranderde zijn mening. Uiteindelijk heeft de student ook toegegeven dat zijn paper voor een groot deel copy-pastewerk was. De vader heeft uiteindelijk de leden van de fraudecommissie nog bedankt. Welke sanctie hij voor zijn zoon had voorzien, zullen we nooit weten. Niet meteen een geval waarbij de fraude zelf tot de verbeelding spreekt, maar waarvan de afhandeling uitzonderlijk was."

Dan nog even een aantal formaliteiten mocht je ooit betrap worden in een poging te sjoemelen met je resultaten. "Eerst en vooral: het is de fraudecommissie die de onregelmatigheden moet beoordelen en eventueel een sanctie kan opleggen. Een 'veroordeelde' student kan wel beroep aantekenen bij de examencommissie tegen de beslissing van de fraudecommissie."

En nog altijd komen ze voor. "In een aantal gevallen is een zaak duidelijk. Zo worden er nog steeds studenten betrap met spiekbrieftjes. Dan is er doorgaans weinig twijfel over de vraag of het over examenfraude gaat."

NB: *dwars* kan, omwille van dit artikel, niet als betrokkene worden aangewezen bij niet al te sluiske fraudepogingen. ▀

dwarsligger

in bed with Sean and William

text: Astrid Devlaminck ■ image: Peter Jan Polstra

The homo sapiens studentus is a special species. Next to the typical activity of studying, the members of this species are known as real lovers of (night)life. But do they have other secrets to unfold? *dwar*s finds out in their natural habitat, the student dorm.

William Sancroft (24) and Sean Davies (21) both study journalism at the University of Southampton. This year they traded the rainy weather of the UK for Belgium's sunny skies. They have been studying in Antwerp since September 2016. As they look back on their stay, it turns out Antwerp and its people have been nothing but great.

"We both really wanted to come to Belgium on Erasmus exchange. We can't really explain why. Perhaps it's not the most obvious choice. We didn't have the 'mainstream' sun, beach, party type of Erasmus like you would have in the south of Europe. But we have met so many great people and we have seen a lot of great places. And even though we didn't expect to have a culture shock, since Belgium is so close to the UK, we kind of did."

"The first time I went to the supermarket," William continues, "I could not use my Visa card. In the United Kingdom it's all we use. I was really surprised to hear that you can almost never use American Express or Visa in a shop."

"But the biggest adjustment I had to make was that everything here is closed on a Sunday and at night. We really had to learn how to live by the opening hours of shops (*laughs*). At home, shops are opened 24/7. Or at least some of them. And you can always, always order anything online. Any time of the day. We like to call it 'instant gratification'. We order something online, and mostly within two hours, you have it delivered at home. We could easily stay in bed for three weeks and survive (*laughs*).

But Antwerp has surprised the guys in many ways. "So many different cultures come together in the city, and it works wonderfully. It's only since we are here that we realize that in the UK we are actually quite conservative. I was sixteen when I first met someone of a different nationality! In a city like Antwerp that would never happen."

"And of course there are more things we love about Antwerp. Number one is probably the Turkish bakery on Sint-Jansplein, the fries (of which we've learned the hard way that they are originally from Belgium and not from France) and Belgian beer. Duvel is definitely one of our favorites, and we love drinking one at the Kassa (Ossenmarkt). It's definitely our favorite bar in Antwerp. Perhaps even our favorite place of all." ■

toenemende druk op de universiteitsbibliotheek

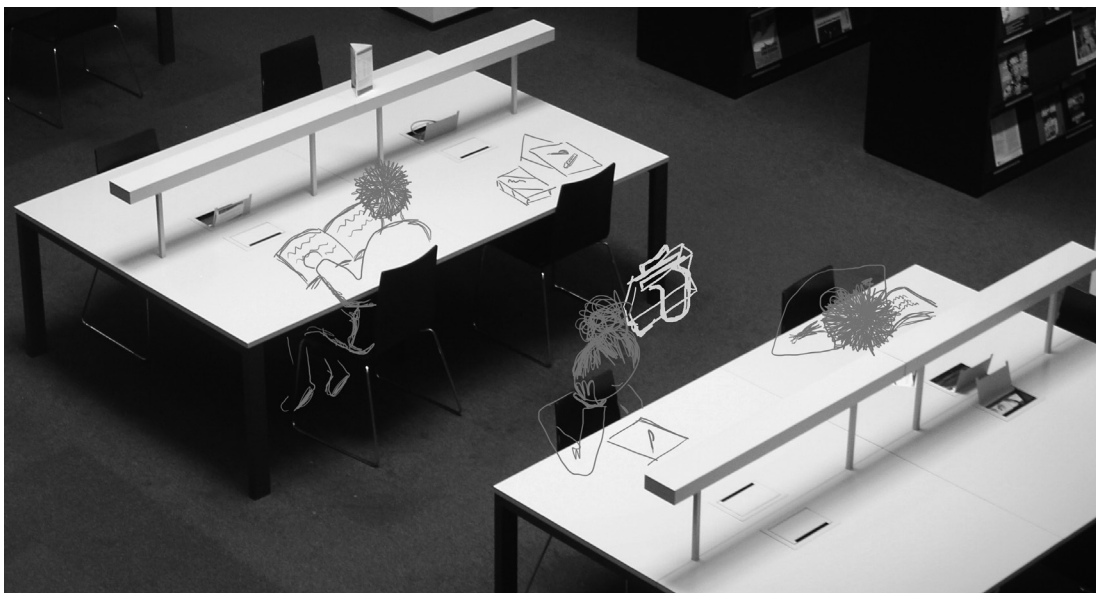
tekst: Daan Krake ■ foto: Natasja Van Looveren ■ illustratie: Stine Moons

De examens staan weer voor de deur. Dit halfjaarlijks terugkerende fenomeen kenmerkt zich niet alleen door een toenemend stressniveau bij studenten, maar ook door de overvolle universiteitsbibliotheeken. In Gent en Leuven kan men erover meepraten. Hoe zit het eigenlijk met hun bibliothecaire dienstverlening in vergelijking met UAntwerpen? Is onze universiteitsbibliotheek een voorbeeld voor de andere twee, of kan ze nog veel leren van de boekerijen van de naburige universiteiten? *dwars* zou *dwars* niet zijn als we deze kwestie op het stapeltje 'onbeantwoorde vragen' lieten liggen.

'De klant is koning' en zo werkt het ook bij de universiteitsbibliotheeken. Meer en meer spitsen ze hun dienstverlening toe op de studenten. De tijden dat de professoren nog in de boekerijen kwamen, zijn allang vervlogen. "Die zien we amper nog in de bibliotheek. Professoren kwamen vroeger (tot aan de jaren 90) iedere week langs om de tijdschriften te bekijken voor hun vakgebied", weet Trudi Noordermeer, hoofdbibliothecaris van UAntwerpen, ons te vertellen.

Proffen laten hun gezicht steeds minder in de bib zien, omdat ze zich liever/noodgedwongen op het wereldwijd web begeven. Tegelijk zijn er steeds meer studenten die als mieren naar de universitaire bibliotheek trekken. "In 2007 hadden we 470.000 bezoeken per jaar en in 2013 waren dat er meer dan een miljoen." Meer dan een verdubbeling in zes jaar tijd dus.

Je zou je kunnen afvragen wat de oorzaak is van een dergelijke toename. Dr. Hendrik Defoort, collectiebeheerder van UGent, geeft het antwoord. "Studenten blokken almaar meer in groep, dat is in alle steden zo." In Gent werkt men intensief samen met de stad om voor zoveel mogelijk studenten een studieplek te garanderen tijdens de blokperiode. "Samen met de stad wordt er een lijst opgesteld met openbare studieplekken. Zo gaat het al drie jaar en eigenlijk loopt dat heel goed."

Gelukkig kennen we met STUDY360 van GATE15 eenzelfde initiatief in Antwerpen. Gelukkig, want het beeld dat mevrouw Noordermeer ons schetst, doet spontaan onze pupillen vergroten. "Ik heb meegemaakt dat hier 500 studenten voor de deur stonden, om kwart voor acht 's morgens. Dan gingen de deuren open en kwamen ze van twee kanten. Ze moesten allemaal door die poortjes. Ik dacht echt: 'Er gaan gewonden vallen, mensen worden vertrappeld!' Ik heb toen maatregelen moeten treffen." Studenten van andere instituten zijn sindsdien niet meer welkom tijdens de blokperiodes. Impopulair, maar het was nodig.

Overigens hebben zowel UAntwerpen, als KU Leuven een bezettingsgraadmeter online beschikbaar gesteld. Zo kunnen studenten, mochten ze van plan zijn zich richting de universiteitsbibliotheek te begeven, op voorhand kijken of ze een tafeltje kunnen bemachtigen.

ruime openingstijden

Bij enkele studielocaties die UGent in samenwerking met het stadsbestuur openstelt tijdens de examen- en blokperiodes, kunnen studenten 24 uur per dag terecht. Van sommige faculteitsbibliotheken worden de openingstijden tijdens de blokperiodes ook verruimd tot tien uur 's avonds. KU Leuven doet daar nog een schepje bovenop. Zo is Leercentrum AGORA tijdens de doorsnee studieweek tot middernacht geopend, en op beide weekenddagen van negen uur 's morgens tot zeven uur 's avonds.

"We zien de ruime openingstijden als een dienstverlening die we ondertussen vier jaar met succes aanhouden en

waardoor we alle vormen van sociaal leren faciliteren", aldus Peter Verbist, bibliothecaris van KU Leuven. Tijdens de blok- en examenperiodes komen daar nog eens twee locaties bij die van maandag tot vrijdag tot twaalf uur 's avonds geopend zijn. "We leveren dus een aanbod op maat van de noden doorheen het academiejaar. Uit de bezoekersstatistieken en de gebruikerstevredenheidsonderzoeken blijkt dat deze dienstverlening in onder andere de AGORA ten zeerste wordt gewaardeerd."

De Universiteit Antwerpen lijkt op dit gebied achterop te hinken, gezien ongeveer dezelfde openingsuren tijdens de blok- en examenperiodes als gedurende het semester worden aangehouden, hoewel hierover nagedacht werd. "Ik zou dat best willen, maar het stuit op praktische bezwaren", citeren we mevrouw Noordermeer. Ze noemt als voorbeeld de bibliotheek op Campus Groenenborger. "Daar moet je door het gebouw heen voor je in de bibliotheek bent. We kijken zeker of we aan de buitenkant toch een aparte ingang kunnen maken, want dan kunnen we ze veel langer open houden. Overigens is het dan wel zonder personeel, maar met cameratoezicht en bewaking."

In Antwerpen baseert men de openingstijden op de bezoekersstatistieken. Als voorbeeld wordt de Stadscampus aangedragen. "Als we kijken tussen half acht en negen uur 's avonds, dan gaan die heel erg naar beneden. Als het om negen uur nog stampvol zou zitten, zouden we uiteraard naar mogelijkheden kijken om de bib langer open te houden", aldus de hoofdbibliothecaris van UAntwerpen. De openingstijden die men in Leuven en Gent aan haar studenten voorschotelt, zijn in 't Stad dus niet haalbaar, of op z'n minst niet nodig. Toch wordt er ook geluisterd naar 'de

stem van de student'. "We kijken ook wel naar de behoeften. Op Campus Groenenborger waren we op zaterdag open. Er kwamen maar drie mensen op een dag, toen zijn we daarmee gestopt. Op Campus Drie Eiken daarentegen was er de vraag om 's avonds later open te zijn. We zijn normaal tot zeven uur open, dus tijdens de blokperiodes maken we daar nu acht uur van."

centralisatie

De automatisering en het digitale tijdperk waarin we momenteel leven, hebben ook hun weerslag op de universitaire bibliotheken. Niet alleen moet meer werk worden verricht door minder mensen, de hele bibliothecaire huishouding wordt steeds verder gecentraliseerd. ➤

Dit is ook wel te begrijpen als je je indenkt dat er vroeger alleen al op de Stadscampus dertig bibliotheken waren. Daar moet je je als lezer overigens niet te veel bij voorstellen. "Een soort bezemkast, maar er stond dan wel een collectie die uitleenbaar was. Als iemand die boeken wilde zien, moest er toch personeel zijn die ze dan uitleende", aldus mevrouw Noordermeer. Het dertigtal op de Stadscampus is er inmiddels gereduceerd tot één, en in totaal zijn er vier universiteitsbibliotheken in Antwerpen met de Stadscampus als centrale bib.

In Gent liggen die cijfers anders: rond de eeuwwisseling waren er meerdere tientallen bibliotheken in de *Fiere Stede*. "In Gent zijn we er een kleine tien jaar mee bezig om te groeien naar één universiteitsbibliotheek waaronder een aantal faculteitsbibliotheken en één centrale bibliotheek; De Boekentoren", vertelt Dr. Defoort. Men is druk aan het verbouwen om dit plan te verwezenlijken. "De Boekentoren wordt de bewaarbibliotheek voor de hele universiteitsbibliotheek en in de faculteiten is het telkens een faculteitsbibliotheek waar collecties en open rekken staan."

de student als drijvende kracht

De Universiteit Antwerpen heeft dergelijke verbouwingen, om naar één centrale bib toe te werken, inmiddels achter de rug. Maar het houdt niet op. Campus Groenenborger wordt compleet gerenoveerd, en waar de bib nu slechts de helft van de tweede verdieping in gebouw S in beslag neemt, zal dit de gehele tweede verdieping worden. Hier komen ook een FabLab en een makerspace met A0-ploters, 3D-printers en zware computers erbij.

Het definitieve resultaat moet dan zijn: een bibliotheek op de Stadscampus, een op Campus Drie Eiken, het Leercentrum Parabool op Campus Middelheim (dat inmiddels ook opgeleverd is) en een bibliotheek op Campus Groenenborger met de hierboven genoemde vernieuwingen. Alles om de student zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn.

Ook in Gent zit men niet stil op het gebied van vernieuwingen. Dr. Defoort: "Er zijn nogal wat evoluties. Farmacie en Geneeskunde hebben samen het Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg Gent gecreëerd, waar ook een volledig nieuwe faculteitsbibliotheek bij is geopend."

Via de universiteitsbibliotheek waartoe een kenniscentrum behoort, wordt er dus ook nog eens geïnnoveerd, en innovatie drijft kwaliteit. De bibliotheek moet meer en meer aan de vraag van de student als bibliotheekbezoeker voldoen en eveneens aan de vraag naar het gebruik van de nieuwste technologieën binnen het academiegebouw. De student is een van de drijvende krachten achter dergelijke innovaties, en dus achter de kwaliteit van de universitaire dienstverlening.

Zo zie je maar: de klant is koning en zo werkt het ook bij de universiteitsbibliotheken. ▀

betweter

waarom overreden worden door een tractor niet grappig is

tekst: Camile Claeys ■ beeld: Lize D'haese

Het is niet omdat je veel onnozele weetjes kent, dat je een betweter bent. Dat bewijst een van onze redacteurs elke maand door een waanzinnig interessant, ongelofelijk boeiend of verbluffend spannend feit te delen.

Koekoek

De schrijver E.B. White zei ooit dat humor analyseren hetzelfde is als het ontleden van een kikker: weinig mensen zijn geïnteresseerd en de kikker sterft. In onderstaande paragrafen zullen dus veel kikkers het leven laten want we verklaren waarom sommige grappen grappig zijn en andere niet.

Volgens Plato en Aristoteles moeten we lachen omdat we ons superieur voelen. Als we onszelf beter voelen dan iemand anders, geeft dat zo'n positieve impuls dat we erdoor moeten lachen. Hierdoor komt het dat het grappig is wanneer iemand ergens tegenaan loopt, iets doms zegt of iets gênants doet. Je bent slimmer dan dat en je lacht om dat te laten merken. *Inside jokes* zijn hier ook een goed voorbeeld van. Je weet waar de ene persoon naar verwijst en anderen weten dat niet, dus je voelt je beter.

De bekende moederliefhebber Freud kwam met een andere theorie. Hij zei dat we lachen om opluchting te uiten. Iedereen heeft driften die hij onderdrukt en volgens Freud zorgen grappen voor de (spreekwoordelijke) laatste druppel. Ze zorgen ervoor dat de opgebouwde druk weer wegvalt. Lachen lucht dus op.

Omdat Freuds theorie lang niet alle grappige dingen kon verklaren, kwam Kant met de incongruentietheorie. Dit is een duur woord om te zeggen dat er twee dingen die niet bij elkaar horen, bij elkaar worden gezet. We hebben een verwachting van hoe een situatie zal lopen en wanneer deze plots een totaal andere kant opgaat, vinden we dat grappig. Daarom zijn verhalen over een zatte avond vaak grappig. Er zitten zoveel onlogische wendingen in, dat het humoristisch wordt.

haha haha

Bovenstaande theorieën horen elkaar meestal aan te vullen om iets grappig te maken. Zo zou het volgens de incongruentietheorie grappig zijn mocht een jongetje onderweg naar de bakker in het midden van een stad, plots overreden worden door een tractor en verlamd zijn voor het leven. Niemand verwacht het om overreden te worden door een tractor, al zeker niet in het midden van een stad, maar toch lachen we er niet om. Dit komt doordat de opluchting van Freuds theorie volledig ontbreekt.

Je zou deze kennis kunnen gebruiken om vanaf nu zelf de beste grappen te maken, maar naar alle waarschijnlijkheid ga je andere mensen gewoon minder grappig vinden. Dode kikkers blijven nu eenmaal dood. ■

tussen pot en pint

gender en seksualiteit anno 2017

tekst: Amaury De Meulder en Mathilde Luijten ■ beeld: Lize D'haese

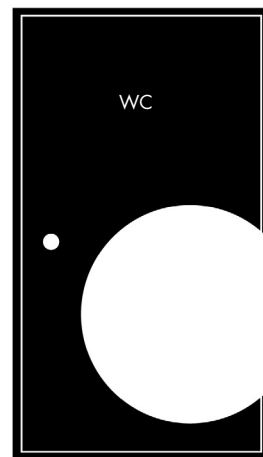
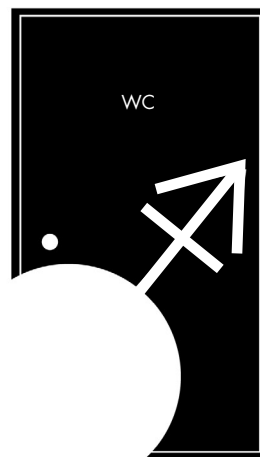
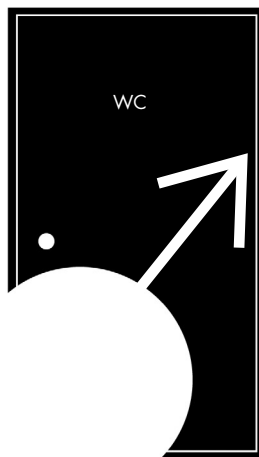
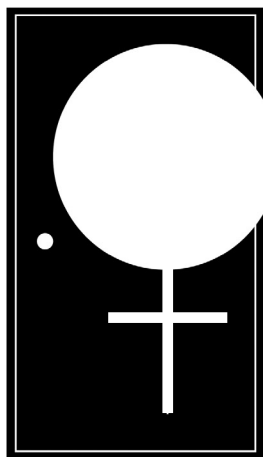
Het is de laatste tijd voortdurend in het nieuws, het is het onderwerp van de kinder- en jeugdboekenmaand en je kan er niet meer naast kijken. Gender en seksualiteit is *hot and happening*, maar hoe progressief zijn we nu eigenlijk écht? We hebben afgesproken met Valérie, Sophie en Kat. Hoe verschillend ze op het eerste gezicht ook lijken, één ding hebben deze vrouwen alvast met elkaar gemeen. Ze doen alle drie lekker wat ze willen en het kan hen niet schelen wat andere mensen daarvan denken. Een tafel vol *womanpower* dus, daar veren wij maar al te graag onze vragen op af.

whatever floats your boat

Valérie is postoperatief transgender, wat inhoudt dat ze geboren is als man maar nu als vrouw door het leven gaat, met alles erop en eraan. "Ik voel me honderd procent vrouw, en wat andere mensen daarvan denken kan me niet schelen", vertelt ze ons overtuigd. Al is dat natuurlijk wel gemakkelijker gezegd dan gedaan.

Ze merkt dat mensen nog steeds raar opkijken als ze praat, omdat haar stem soms redelijk laag is. De transgenderkring van het Roze Huis in Antwerpen was een grote hulp en later kon ze ook bij de vzw Atthis terecht. De steun van die laatste vereniging kwam er wel pas redelijk recent bij. Vroeger mochten er namelijk geen transgenders binnen in vrouwenverenigingen zoals Atthis, enkel vrouwen en mannen die al een operatie hadden ondergaan. En zo merken we meteen dat het hokjesdenken nog lang niet tot het verleden behoort, zelfs niet binnen de LGBTQ-community zelf.

Verenigingen zorgen dus voor een vangnet, maar tegelijkertijd ook voor verdeling. Voor Kat, die als bestuurslid van de vrouwen-/lesbische beweging WIJ heel actief is in de holebiwereld, de Antwerp Pride en Active Company, waren de vrouwenverenigingen een plaats om thuis te komen. En voor dat thuiskomen is Antwerpen blijkbaar de place to be. "Er zijn in ons land heel weinig vrouwenverenigingen in het algemeen, maar Antwerpen bezit de meeste infrastructuur en is het meest *gay friendly*", getuigt Kat. Voor studenten en jongeren tot ongeveer dertig jaar zijn er de Flamingo's en Enig Verschil, en ook voor de oudere dames zijn er twee organisaties.

Tussen 30 en 45 is er echter een gat. Daarom richtte Kat samen met twee vriendinnen WU op, een vereniging die activiteiten organiseert voor jong en oud.

“We moeten zijn wie we zijn, dan zijn we op ons best.”

Als we hen vragen of deze verenigingen nog wel nuttig en nodig zijn – we zijn tenslotte 2017 en iedereen is nu toch wel tolerant – worden we onthaald op heel wat ja-geknik. “Er is steeds meer geweld”, zegt Sophie. Sinds de aanslagen is ze op straat meer op haar hoede. Die waren geen directe aanval op de community, maar door het algemeen toenemende geweld is ze voorzichtiger. De verenigingen zijn dus nog altijd van groot belang om jezelf te durven zijn, ook in het openbaar. Toch is Sophie er intussen zelf geen actief lid meer van. Ze is studietraject-begeleider aan UAntwerpen en is trots op wie ze is: “Ik ben wie ik ben en ik hoef mezelf niet meer te profileren. Vroeger had ik dat wél nodig, omdat ik op zoek was naar wie ik was. Maar na al die jaren is mijn geaardheid nog slechts één aspect van wie ik ben en zeker geen hoofdzaak meer.”

Ze vindt de verenigingen echter wel erg belangrijk en kijkt dan ook met trots naar mensen als Kat die zich ook nu nog ten volle inzetten.

“De gemeenschap heeft mensen als Kat nodig omdat we nog steeds met een generatie zitten waarbij het echt taboe was om op hetzelfde geslacht te vallen.” Valérie ziet vandaag gelukkig toch al wel wat meer openheid. “Ik woon in een boerendorp en heb eigenlijk nog maar van twee mensen negatieve commentaar gekregen. Zelfs de oudere mensen in mijn straat vinden het helemaal oké en ik ben deel van de vriendengroep.” Haar beste vriend is bovendien een Tunesiër en moslim. “Je merkt dat de mensen er meer en meer voor open staan. Het is vooral in steden, op straat dat mensen nog raar kunnen opkijken en dingen zeggen achter je rug.”

pashokjesdenken

Wat mensen vooral moeilijk lijken te begrijpen, is dat Valérie nog altijd gewoon op vrouwen valt. Er bestaat dus nog steeds een groot misverstand in onze samenleving. Sekse, gender en seksualiteit zijn niet hetzelfde en dat beseffen veel mensen niet, vertelt ook Sophie. Iemand die fysiek man is, voelt zich niet noodzakelijk man. Een man die vrouw wil worden is niet altijd homo en een homo voelt zich ook niet per se vrouw. Ongeveer vijf procent van de transmannen voelt zich nog steeds aangetrokken tot mannen en meer dan vijfentwintig procent van de transvrouwen is nog altijd voor de vrouwen.

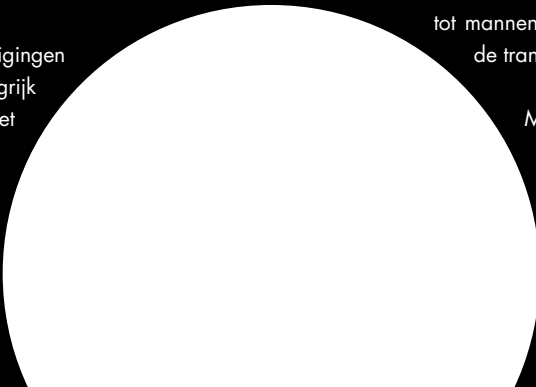
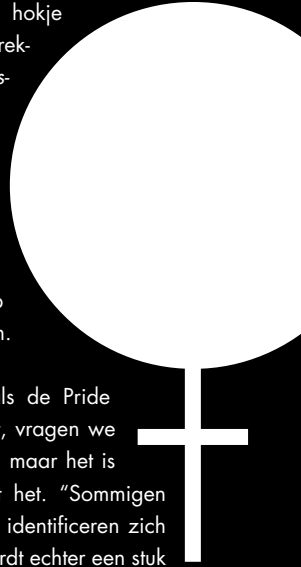
Maar ook dat is nog te zwart-wit. Homo, lesbisch, bi, trans, het zijn allemaal categorieën waarin mensen geduwd worden. “Ik ben voor de persoon die ik tegenkom”, zegt Valérie eenvoudigweg. “Meestal zijn dat vrouwen

en daarom identificeer ik me als lesbisch. Maar misschien kom ik morgen wel een leuke man tegen.” Niet alle mensen passen in een hokje en de grens is soms moeilijk te trekken. Wanneer stop je met *cross-dressing* en vanaf wanneer ben je echt een vrouw? Misschien moeten we dus stoppen met alles en iedereen in hokjes te duwen en mensen gewoon laten zijn wie ze zijn. “We moeten zijn wie we zijn, dan zijn we op ons best”, vat Sophie mooi samen.

Maar wordt op evenementen als de Pride niet toch weer in hokjes gedacht, vragen we ons af. “Dat is misschien wel zo, maar het is ieders eigen vrije keuze”, klinkt het. “Sommigen willen wel in een hokje zitten en identificeren zich echt als homo.” Het probleem wordt echter een stuk lastiger wanneer het over gender gaat.

“Ik ben blij dat ik op mijn zestiende niet van geslacht ben veranderd.”

De hele problematiek is daar net verbonden aan de identificatie met een bepaald geslacht. Sommigen voelen zich noch vrouw, noch man, maar anderen identificeren zich net heel sterk als man of als vrouw. De hokjes afschaffen is dus geen goed idee. Hier laten we iedereen beter de vrije keuze: m, v of x. ➤

knip

Wettelijk kan dat echter nog niet. Je bent m of v, niet x. Van geslacht veranderen kan, maar daarvoor moet je voor de wet als man nog altijd eerst alle medische procedures (inclusief sterilisatie) doorlopen hebben voor je officieel als vrouw door het leven kan gaan, en omgekeerd. Dat houdt in dat je je soms ongewild als transgender moet outen terwijl je eigenlijk gewoon als man of vrouw door het leven wil gaan. Ook aan de universiteit kan dit vervelende situaties veroorzaken. Stel je maar eens voor dat je als transgender je examen gaat afgeven en je studentenkaart moet tonen. De foto en naam daarop komen misschien helemaal niet meer overeen met je uiterlijk en je moet onvrijwillig je hele situatie nog eens uitleggen. De universiteiten zijn zich bewust van de situatie en er komt stilaan een duidelijker beleid. Ook op politiek vlak zit men niet stil. Het wetsontwerp van minister van Justitie Koen Geens (CD&V) en staatssecretaris voor Gelijke Kansen Zuhal Demir (N-VA) om de verplichte medische procedure af te schaffen, is ondertussen goedgekeurd, maar het is toch opmerkelijk dat zoiets anno 2017 nog altijd een issue moet zijn.

Concreet zal binnenkort een eenvoudige administratieve procedure bij de burgerlijke stand volstaan om wettelijk van geslacht te veranderen. Opvallend is dat het wetsvoorstel voorziet dat kinderen vanaf twaalf jaar al een nieuwe voornaam kunnen kiezen. Vanaf zestien kan ook het geslacht worden aangepast op de geboorteakte. Maar is dat wel een goed idee? Hoe goed kan een kind weten of hij/zij wel echt van het andere geslacht wil zijn, of dat het zich gewoon niet goed voelt binnen de gendernormen van onze samenleving? Je een meisje voelen en ook echt een meisje worden, zijn twee heel verschillende dingen. "Als je zestien jaar bent, denk je de hele wereld te kennen, maar er valt nog zoveel te ontdekken", bedenkt Sophie luidop.

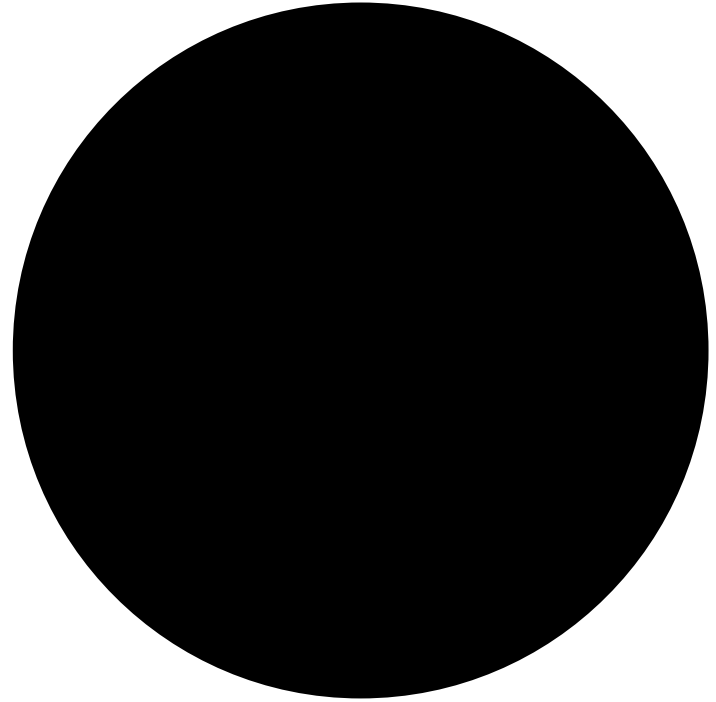

Aan de ene kant mogen we heel blij zijn dat de transgenderwetgeving al zo ver staat, maar aan de andere kant blijven we ons toch afvragen: is dit wel een goed idee? Die bezorgdheid hebben ook de vrouwen zelf. "Ik ken iemand die tien jaar jonger is, geboren als een jongen, maar ze wilt een meisje zijn", vertelt Valérie. "Het lijkt haar allemaal veel te lang te duren, maar langs de andere kant is ze nog zo jong!"

Ook Kat vreest dat het te jong is. Zelf voelde ze zich vroeger heel erg een jongen. "Als negenjarige schreef ik liefdesverhalen waarin ik een jongen was." Maar als we vragen of ze nooit echt een jongen wilde worden, zegt ze nee. "Ik ben gelukkig als vrouw nu. Toen ik relaties begon te hebben, werd die behoefte om me als man te gedragen minder en ergens was er zelfs een soort angst. Zouden vrouwen mij wel nog willen als trans-man?" En daar wringt net het schoentje met dit wetsvoorstel. "Had ik die mogelijkheid gehad op mijn zestiende, dan had ik het misschien toen wel gedaan. Maar ik ben nu blij dat ik het niet gedaan heb. Toegegeven, ik wissel nog steeds in mijn gevoel tussen het man en vrouw zijn, en meestal voel ik me meer man dan vrouw. Maar dat gevoel is niet sterk genoeg om er verder iets mee te doen. Ik heb wel om medische redenen mijn borsten laten verwijderen en bewust niet gekozen voor een reconstructie."

In hoeverre wordt een kind hier dus in beïnvloed? Misschien is de oplossing gewoon dat we kinderen niet in hokjes opvoeden. *Action Man* én *Barbie* voor iedereen! Dan hebben kinderen ook niet snel de neiging om zichzelf in een ander hokje te steken en kunnen ze op latere leeftijd nog beslissen of ze de hele procedure willen ondergaan.

Er is dus vanalles aan het gebeuren, maar ook nog vanalles te doen. Veel hangt samen met het informeren en sensibiliseren. Als mensen niet begrijpen wat het is, gaan ze het ook nooit écht accepteren. Aan deze vrouwen zal het niet liggen, zij hebben na ons gesprek waarschijnlijk met hun drieën nog heel de nacht doorgepraat.

Heb je vragen over gender en seksualiteit? Neem dan via het STIP contact op met de Dienst voor Studieadvies en Studentenbegeleiding (03 265 48 72, stip@uantwerpen.be) of contacteer de holebifoon (0800 99 533, vragen@holebifoon.be). ■

proffenprofiel: Frank Willaert over kleinkinderen, Hadewijch en Amerika

tekst: Michaël Van Remoortere ■ beeld: Diana Dimbueni

Enkele jaren geleden liep professor Frank Willaert over de zonnige binnentuin van het Hof van Liere en dacht: "Wat een mooie omgeving om in te werken. Maar ooit zal ook dit ophouden." Het gevoel een passant te zijn, zal vaker tijdens het gesprek naar voren komen. Het is ook een veelvoorkomend thema in de middeleeuwse teksten waarmee de professor zijn hele leven in dialoog is gegaan. Het statuut van emeritus is nakende, het ideale moment om eens samen te zitten en zowel terug als vooruit te kijken.

U heeft nooit getwijfeld dat u uw carrière hier zou afronden?

Neen. Ik heb een aantal keren de kans gekregen om elders aan de slag te gaan, maar wanneer de onderhandelingen in het stadium kwamen waarin ik een beslissing moest nemen, kwam ik steeds tot de bevinding dat een vertrek uit deze mooie universiteit mij niet zou verrijken. Ik ben haar altijd erkentelijk geweest voor de kansen die zij me geboden heeft en ben ook erg gesteld op de getalenteerde collega's met wie ik hier mag samenwerken.

Na mijn proefschrift aan KU Leuven, stond ik vrij onverwacht op straat. Er waren signalen geweest dat ik een vaste aanstelling zou krijgen, en toen mijn academische carrière toch ten einde leek, ervoer ik dat als een serieuze schok. Ik zocht en vond een baan in Nederland aan het Instituut voor Nederlandse Lexicologie te Leiden, waar ik mee kon werken aan het Woordenboek der Nederlandse taal. Achteraf bekeken was mijn vertrek uit Leuven een *blessing in disguise* omdat de contacten die ik in Nederland heb opgebouwd, belangrijk zijn gebleven in mijn verdere leven.

Welke delen van uw onderzoek hebben u het meeste vol-doening gebracht?

Ik heb tijdens mijn doctoraat gewerkt rond wat toen nog bekend stond als de Strofische Gedichten van de dertiende-eeuwse mystica Hadewijch van Antwerpen. Een van de ideeën van het doctoraat was dat het 45ste gedicht uit deze cyclus gebaseerd was op een Latijns lied en dat de mogelijkheid dus bestond dat dit gedicht op dezelfde melodie gezongen zou kunnen worden.

In samenwerking met de musicoloog Louis Grijp en diens muziekensemble Camerata Trajectina, hebben we dit gedicht, en vervolgens ook vele andere, aan het zingen gekregen. Op het Festival Oude Muziek van 1992 in Utrecht werd het 45ste lied voor het eerst gebracht door de sopraan Suze van Grootel. De overgang van mijn literair-historisch handwerk naar de artistieke beleving heeft mij toen hevig ontroerd. Wetenschappelijk onderzoek in de letteren zou vaker dit soort samenwerking met kunstenaars moeten opzoeken.

Wat zijn de plannen voor de nabije toekomst?

Het meest directe plan bestaat uit de afronding van een manuscript dat ik al jaren meesleep en waarvan alleen het laatste hoofdstuk nog geschreven moet worden. Het betreft een boek over de Geschiedenis van het Nederlandse Lied in de middeleeuwen en recentelijk heb ik een contract getekend waarbij het manuscript op 1 april ingeleverd dient te worden volgend jaar. Pas wanneer dit gebeurd is, wil mijn vrouw twee maanden met mij op reis door Amerika, iets waar ik al heel lang naar uitkijk. *(lacht)*

Verder wil ik ook graag meer tijd met mijn kleinzoon doorbrengen. Opa zijn van een achtjarige is ideaal.

Het tweede grote project is de uitgave van de werken van Hadewijch waaraan ik samen met Veerle Fraeters van het Ruusbroecgenootschap werk en waarvan heden alleen de liederen uitgegeven zijn. Hopelijk heb ik in de nabije toekomst meer tijd om hier werk van te maken.

Op welke manier heeft uw wetenschappelijk onderzoek uw persoonlijke leven beïnvloed?

Iemand die bezig is met teksten uit het verleden heeft op een bijna vanzelfsprekende wijze oog voor de dingen die voorbijgaan. Ik wandel anders door een stad dan de meeste mensen, vermoed ik. Ook het besef van tijdelijkheid waarvan de middeleeuwse teksten doordrongen zijn, mis ik wel een beetje in onze nogal hoogmoedige, zich superieur achtende cultuur.

Mijn leven is zeker verrijkt door de vele mensen met wie ik heb mogen samenwerken en die vaak vrienden zijn geworden. Mensen als de Utrechtse hoogleraren Wim Gerritsen en Frits van Oostrom en de vorig jaar overleden Louis Grijp, maar ook mijn medewerkers hier, blijf ik waarderen.

Wellicht omdat het onderzoeksgebied van de medioneerlandistiek zo klein en broos is – "Wat is jullie nut?", is een vertrouwde vraag – zijn we er ons van bewust dat samenwerking belangrijk is. Wij lazen elkaars teksten,

gaven kritiek en hebben elkaar zo vooruitgestuwd. Dit steekt af tegen het competitie-model dat meer en meer opgang maakt, niet alleen binnen de academische wereld.

Welke rol hebben de studenten in uw loopbaan gespeeld?

Ik heb steeds heel graag lesgegeven, ook al heb ik voor elk college en tot op de dag van vandaag een milde vorm van plankenkoorts gevoeld. Als kind was ik heel serieus, een beetje oud voor mijn leeftijd. Ik zat tot wanhoop van mijn moeder ook steeds met mijn neus in de boeken. Toen reeds kon ik mij niets mooiers voorstellen dan onderzoek en onderwijs.

Het is mij een genoegen geweest om steeds met jonge mensen samen te mogen werken en ik geloof dat zij van mij een relatief jonge emeritus gemaakt hebben. Ik heb ook steeds veel tijd gestoken in projecten met studenten zoals de redactie van een boekje of het gezamenlijk schrijven van een Wikipedia-artikel. Dat is tijd die ik ook in 'echt' onderzoek had kunnen steken, maar deze dingen gaven mij steeds heel veel voldoening. Ik heb hierdoor het ouwelijke dat ik vroeger veel meer had, kunnen laten varen. Bij mijn laatste hoorcollege had ik het gevoel dat ik jonger naar buiten ging dan ik hier 33 jaar geleden binnengekomen was. ▀

het LAATSTE WOORD oLifantenpaadje

tekst: Joanna Vervoort ■ beeld: Anouk Buelens-Terryn

Je zal het maar voorhebben: het ligt op het puntje van je tong en toch kan je er niet opkomen. Dat ene woord ontglipt je keer op keer. Dit jaar schiet *dwars* alle schlemielen in zulke navrante situaties onverdroten ter hulp. Maandelijks laten we ons licht schijnen op een woord waar de meest vreemde betekenis, de meest rocamboleske herkomst of de grappigste verhalen achter schuilgaan. Deze keer: olifantenpaadje.

We kijken allemaal wel eens van het rechte pad af, en voor een keer mag je dat best letterlijk nemen. We hebben het hier over 'olifantenpaadjes', de onverharde weggetjes op grasvelden, gemaakt door fietsers en wandelaars. Als mensen verzetten we ons collectief tegen de geplaveide paden en zoeken we zelf de kortste weg om van A naar B te gaan. Want dat is wanneer olifantenpaden ontstaan: als de officiële weg voor een omweg zorgt. Praktisch ingesteld als we zijn, snijden we dwars over het grasveld de weg af om zo toch maar enkele meters minder te moeten fietsen of wandelen. Nadat enkele durvers zich tegen het systeem verzet hebben, ontstaat er door de afslijting van gras een nieuw pad. De rest volgt het nieuwe paadje daarna braafjes – de mens blijft tenslotte een kuddedier.

Op die manier spelen we als Jan Modaal zelf voor landschapsarchitect, soms tot groot ongenoegen van stads- en gemeentebesturen. Die proberen de binnenweggetjes in te dijkken door bijvoorbeeld hekjes of grachten te voorzien. Fietsers of wandelaars zien daar geen graten in en overbruggen de hindernis gewoon, ook al doen ze er daardoor net wat langer over. Dat bewijst hoe groot het verlangen is om steeds de kortste weg te volgen – in het Engels dragen deze zelfgemaakte paadjes daarom de naam *desire lines*.

De Nederlandstalige term voor dit fenomeen, 'olifantenpaadje', kent zijn oorsprong dan weer in de dierenwereld. Wetenschappers stelden vast dat olifanten steeds de kortste weg willen volgen, zonder rekening te houden met de aangelegde paden. Daardoor slijten er zich nieuwe wegen af in het gras, en dat gebeurt ook in de mensenwereld. Het woord werd pas echt populair in de Lage Landen toen fotograaf Jan-Dirk van der Burg in 2011 een poëtisch fotoboek uitgaf over deze onofficiële binnenweggetjes. Sinds dat jaar heeft het fenomeen dan ook een plekje in de 'Dikke Van Dale' veroverd.

Om een olifantenpad te spotten, moet je overigens helemaal niet naar de boekhandel of naar de savanne. Maak eens een wandeling in een stadspark of trek je eigen dorp in, en plots lijken er overal zo'n rebelse paadjes te liggen. Of misschien ga je zelf al jarenlang ergens van het padje af? ■

Terug naar de bron

Heb je mijn zucht ingeblikt,
ingeprint, tastbaar zoals ik nooit zal zijn?

Label mijn nalatenschap, verberg haar in een doolhof
en laat het verder los, laat het allemaal los.

Hak dan mijn armen en benen af
en bedrijf de liefde met mijn romp

terwijl je kijkt hoe piranha's
zich te goed doen

aan tien vingers en tien tenen
en dertig jaar van schoppen en strelen.

In de fractie van een knikkend ooglid
wonen meer visioenen

dan zandkorrels in het heelal, sterren op onze stranden,
maar genoeg is genoeg.

Wanneer je mijn haar afknijpt,
ben ik weer wat moleculen armer.

Schuur je de huid van mijn vlees
en het vlees van mijn botten,

dan bloos ik en besef dat
al mijn geheimen als appels voor het rapen.

Mijn brein voelt zich als
de laatste coelacant op sterk water,

een mummie met haken en ogen,
alle opgeslagen kennis ingekapseld in een wijwatervat,

aangevreten cursussen en naslagwerken
en een groeiende drang naar spirituele troost.

Ik vernauw en ik verzuil,
het enige nog werkende orgaan

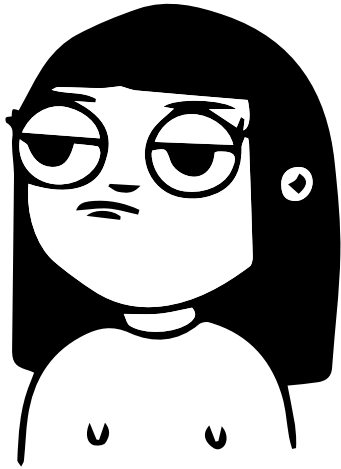
is een tentakel, tast alle opties af,
vindt een ritssluiting, een spelonk.

Een ingeblikte echo. De voltrekking
van mijn afbraak lonkt.

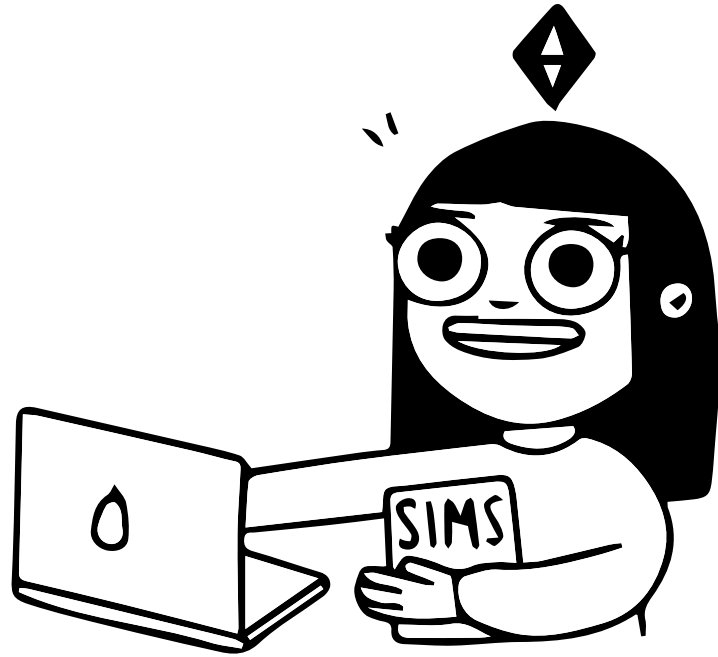
Hier zou ik zomaar ongezien
kunnen verdwijnen.

GEWOON, DOORHEEN
HET JAAR

TIJDENS DE EXAMENS

© CHROSTIN